

HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17059

Tarih : 23.03.2026

42316

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın **Sağlık Bakanı Kemal Memişoğlu** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

Son yıllarda Diyarbakır başta olmak üzere bölge genelinde kaya petrolü ve kaya gazı çıkarımına yönelik faaliyetlerin olağanüstü bir hızla genişletildiği görülmektedir. Mevcut veriler; bu sürecin tekil projelerden ibaret olmadığını, aksine bütünlüklü bir enerji-politik yeniden yapılandırma süreci olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim, Bismil ilçesinde yaklaşık 600 bin dönüm alanın kaya petrolü faaliyetleri için tahsis edildiği, buna ek olarak Çınar ve Mazıdağı (Şemrex) hattında yaklaşık 451 bin dönüm yeni alanın ruhsat sahalarına dahil edildiği ve toplamda 1 milyon 51 bin dönümü aşan bir alanın doğrudan bu faaliyetlerin kapsamına alındığı bilinmektedir.

Resmi kararlarla Diyarbakır'daki mevcut yaklaşık 10 bin hektarlık sahaya 44 bin 851 hektar yeni alanın eklendiği, MAPEG tarafından verilen ruhsatlarla yüzbinlerce dönümlük tarım arazisi, mera ve doğal alanın petrol arama ve çıkarma faaliyetlerine açıldığı anlaşılmaktadır. Daha da çarpıcı olan ise bu sürecin hedef ölçeğidir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yapılan açıklamalarda, yalnızca Bismil sahasında yürütülen çalışmaların 7 milyon 200 bin dönüme kadar genişletilebileceği ifade edilmektedir. Bununla birlikte, sadece Diyarbakır ile sınırlı kalmayan bir genişleme söz konusudur. Batman ve Mardin'i kapsayan 615 milyon m², Mardin ve Şırnak hattında ise 598 milyon m² alan için ruhsat sürelerinin uzatıldığı; ayrıca Siirt-Batman hattında yeni petrol işletme ruhsatlarının verildiği görülmektedir. Toplamda 1 milyar 756 milyon m² yeni alanın petrol ve gaz faaliyetlerine açıldığı bu süreçte, bölge genelinde son 5 yılda 350 bin dönüm tarım arazisinin kaybedildiği belirtilmektedir.

Kaya petrolü ve kaya gazı çıkarımında kullanılan hidrolik kırma yöntemi; her bir kuyu için yüz binlerce metre küp su kullanımı, yüzlerce kimyasal maddenin yer altına enjekte edilmesi ve geri dönüşü olmayan su kirliliği gibi sonuçlar doğurmaktadır. Bu süreçte kullanılan bazı kimyasalların (PFAS vb.) doğada parçalanmayan ve insan sağlığı açısından ciddi riskler taşıyan maddeler olduğu bilimsel olarak ortaya konulmuştur. Bu faaliyetlerin; yer altı ve yer üstü su kaynaklarının kirlenmesine ve tükenmesine, tarım ve hayvancılığın sürdürülemez hale gelmesine, mera ve orman alanlarının yok olmasına ve ekolojik dengenin geri dönülmez biçimde bozulmasına yol açacağı açıktır. Aynı zamanda geçim kaynaklarının ortadan kalkması, kırsal nüfusun yerinden edilmesi ve zorunlu göç riskinin artması bu sürecin toplumsal sonuçları arasında yer almaktadır. Tüm bu gelişmeler birlikte değerlendirildiğinde; söz konusu

politikaların yalnızca enerji üretimiyle sınırlı olmadığı, doğrudan yaşam alanlarını, üretim ilişkilerini ve bölgesel demografiyi etkileyen çok boyutlu bir süreç olduğu görülmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Hidrolik kırma faaliyetlerinde kullanılan kimyasalların insan sağlığına etkilerine ilişkin bir çalışma yapılmış mıdır?
- 2- PFAS ve benzeri kimyasalların bölgedeki etkileri izlenmekte midir?
- 3- Diyarbakır ve çevresinde kanser vakalarında artış olup olmadığına dair veri var mıdır?
- 4- Solunum yolu hastalıklarına ilişkin bölgesel veriler nelerdir?
- 5- Su kirliliğinin halk sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin bir araştırma yapılmış mıdır?
- 6- Bölge halkına yönelik sağlık taramaları yapılmakta mıdır?
- 7- Bu faaliyetlerin uzun vadeli sağlık etkilerine ilişkin bir risk analizi var mıdır?
- 8- Sağlık Bakanlığı bu projelere ilişkin herhangi bir uyarı veya görüş bildirmiş midir?
- 9- Bölgedeki sağlık altyapısı bu risklere karşı yeterli midir?
- 10- Halk sağlığını korumaya yönelik özel bir eylem planı var mıdır?
- 11- Kaya petrolü ve gazı faaliyetlerinin yürütüldüğü bölgelerde kanser, solunum yolu hastalıkları ve cilt hastalıklarına ilişkin epidemiyolojik bir çalışma yapılmış mıdır?
- 12- Bu faaliyetlerin yoğun olduğu yerleşim yerlerinde hastalık görülme sıklığına ilişkin karşılaştırmalı veriler mevcut mudur?
- 13- Hidrolik kırma sürecinde kullanılan kimyasalların insan sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınızca yapılmış toksikolojik analizler var mıdır?
- 14- PFAS ve benzeri kalıcı kimyasalların insan vücudunda birikimine ilişkin bölgede herhangi bir biyolojik izleme (kan, su vb.) yapılmakta mıdır?
- 15- İçme suyu kaynaklarında kimyasal kirliliğe ilişkin düzenli sağlık denetimleri yapılmakta mıdır?
- 16- Bu projelerin bulunduğu bölgelerde anne ve çocuk sağlığına ilişkin özel bir risk değerlendirmesi yapılmış mıdır?
- 17- Bölgedeki sağlık kuruluşları bu tür çevresel risklere bağlı hastalıklara karşı yeterli altyapıya sahip midir?
- 18- Olası kimyasal sızıntı veya çevresel felaket durumlarına karşı acil müdahale planı bulunmakta mıdır?
- 19- Bu faaliyetlerin halk sağlığı üzerindeki uzun vadeli etkilerine ilişkin bir izleme programı yürütülmekte midir?
- 20- Sağlık Bakanlığı, bu projelere ilişkin herhangi bir uyarı, rapor veya görüş bildirmiş midir?